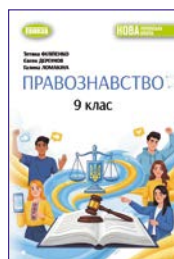


НАВЧАЙМОСЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ РАЗОМ З «ГЕНЕЗОЮ»

Пропонуємо навчально-методичний комплект
для 9 класу «ПРАВОЗНАВСТВО»

- **ПІДРУЧНИК «ПРАВОЗНАВСТВО»**
(автори: Тетяна Філіпенко, Євген Дергачов,
Галина Ломакіна)
- **НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК**
**«Правознавство. Зошит для формувального
та підсумкового оцінювання»**
(автори: Тетяна Філіпенко, Світлана Островська)
- **Е-додаток**
- **Календарно-тематичне планування**
- **Навчальна програма**
- **Презентації**
- **Інтерактивний навігатор**



<https://www.geneza.ua/product/1285>

МАЙБУТНЄ ЗА НАМИ!
З питань придбання звертайтеся

ТОВ «Видавничий Дім
«Гене́за»
тел.: (044) 426-71-81
e-mail: geneza@geneza.ua

ТОВ «Торговий Дім «Метавсесвіт»
Інтернет-магазин: www.geneza.ua
тел.: (050) 378-79-79
(067) 378-79-79
(093) 378-79-79
e-mail: sales@metavsesvit.in.ua

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ
Гене́за

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Світлана ОСТРОВСЬКА

НОВА УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА



ПРАВОЗНАВСТВО

Зошит
для формувального
та підсумкового оцінювання
+ Підсумкові контрольні
роботи

До модельної
навчальної програми
авт. Наровлянського О. Д.,
Пузікова Д. О.

Тетяна Філіпенко
Світлана Островська

ПРАВОЗНАВСТВО

Зошит для формувального
та підсумкового оцінювання

Навчальний посібник для 9 класу
закладів загальної середньої освіти

Схвалено для використання в освітньому процесі

Київ
Видавничий Дім «Генеза»
2026

УДК 340(075.3)
Ф53

Схвалено для використання в освітньому процесі
(гриф за посиланням <https://cutt.ly/TLQxBGB>)



Відповідає модельній навчальній програмі «Правознавство. 9 клас»
для закладів загальної середньої освіти
(авт. Наровлянський О. Д., Пузіков Д. О.)

Філіпенко Т. М.

Ф53 Правознавство : зошит для формувал. та підсумк.
оцінювання : навч. посіб. для 9-го кл. закл. заг. се-
ред. освіти / Тетяна Філіпенко, Світлана Островська. –
Київ : Генеза, 2026. – 52 с. + 20 с. (вкл.).

ISBN 978-617-8524-36-4.

УДК 340(075.3)

ISBN 978-617-8524-36-4

© Філіпенко Т. М., Островська С. Д., 2026
© Видавничий Дім «Генеза», оригінал-ма-
кет, 2026

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Перед вами – навчальний посібник «Правознавство. Зошит для формувального та підсумкового оцінювання», створений для учнів 9 класу закладів загальної середньої освіти. Цей зошит став нашою щирою спробою підтримати вас, учителів правознавства, у нелегкій, але надзвичайно важливій справі формування правової культури та громадянської свідомості нового покоління українців. Ми переконані: правознавство – це не предмет, який можна вивчити «напам'ять». Це предмет про життя в правовій державі, про вміння захищати свої права та поважати права інших, тому й оцінювання тут має формувати особистість, а не лише фіксувати знання.

Зошит охоплює шістнадцять орієнтовних тем уроків, що відповідають модельній навчальній програмі «Правознавство. 9 клас» (автори: *Наровлянський О. Д., Пузіков Д. О.*), а також ключовим змістовим лініям усіх інших МНП з правознавства для 9 класу. До кожного уроку подано різнотипні завдання різного рівня складності, вправи для рефлексії та методичні підказки щодо використання матеріалу. Окремо вміщено семестрові контрольні роботи у двох варіантах та підсумкову річну роботу.

Розробляючи посібник, ми керувалися принципами практичності. Завдання побудовано на реальних або змодельованих життєвих ситуаціях, з якими підлітки можуть зіткнутися в школі, родині, громаді, цифровому просторі. Ми свідомо включили завдання, що враховують реалії воєнного стану в Україні, й ті виклики й питання, з якими нині живе кожна українська дитина.

Ми переконані, що цей зошит стане для вас зручним помічником у щоденній роботі, а для ваших учнів – дороговказом у складному, але цікавому світі права.

Дотримуючись принципів академічної доброчесності, зазначимо, що для створення малюнків та інфографіки використано інструменти штучного інтелекту (NotebookLM, firefly.adobe).

Бажаємо вам наснаги, творчого натхнення та вдячних учнів!

*З повагою,
Тетяна Філіпенко
Світлана Острівська*



ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ В КУРСІ «ПРАВОВИЗНАВСТВО. 9 КЛАС»

Оцінювання навчальних досягнень учнів з правознавства в 9 класі здійснюється відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти та ґрунтується на принципах, що відповідають засадам Нової української школи. Найважливішими серед них є дитиноцентричність, об'єктивність, систематичність, диференційованість, відкритість критеріїв та академічна доброчесність учасників освітнього процесу.

Сучасне оцінювання орієнтоване на компетентнісний підхід, тобто перевіряє не лише обсяг засвоєних знань, а й здатність учня застосовувати ці знання в практичних ситуаціях, аргументувати власну позицію, працювати з джерелами правової інформації, ухвалювати обґрунтовані рішення в правових ситуаціях. Особливість оцінювання з правознавства полягає в тому, що воно має не лише фіксувати рівень засвоєння учнем правових понять, а й діагностувати становлення правової свідомості, правової культури та здатності діяти в межах закону. Тому поряд із знанням компонентом важливо оцінювати й ціннісний, тобто ставлення учня до права як соціальної цінності, повагу до прав і свобод людини, готовність дотримуватися правових норм.

Чинна система оцінювання передбачає поєднання двох взаємодоповнювальних видів: формувального та підсумкового, кожен з яких виконує свою специфічну функцію в освітньому процесі.

Формувальне оцінювання – це безперервний процес, який супроводжує навчання на кожному етапі. Його головна мета – не виставити бал, а допомогти учневі усвідомити власний поступ, виявити прогалини в знаннях і вміннях, скоригувати траєкторію навчання. Формувальне оцінювання працює на учня, а не проти нього: воно створює безпечне освітнє середовище, у якому помилка стає не приводом для покарання, а можливістю для зростання.

Власне інструментами формувального оцінювання є спеціальні техніки, що дозволяють діагностувати процес навчання без виставлення балів. До найпоширеніших серед них належать самооцінювання учнем власних знань на початку та наприкінці вивчення теми, взаємооцінювання в парах за заздалегідь визначеними критеріями, рефлексивні прийоми («Світлофор розуміння», «Квиток на вихід», незакінчені речення на кшталт «Сьогодні я зрозумів...», «Мені ще варто попрацювати над...»), прийом «Дві зірки і побажання», картки-індикатори розуміння, спостереження вчителя за роботою учня з фіксацією в щоденнику спостережень. Усі техніки об'єднують те, що вони не оцінюють учня балом, а допомагають йому й учителям побачити, на якому етапі засвоєння матеріалу він перебуває, і визначити подальші кроки.

Підсумкове оцінювання, на відміну від формувального, фіксує рівень навчальних досягнень учня на певному етапі вивчення предмета: наприкінці теми, розділу, семестру чи навчального року. Воно завжди супроводжується виставленням балів та має чіткі, заздалегідь оголошені учням критерії.

Особливість підсумкового оцінювання з правознавства полягає в тому, що його завдання мають комплексний характер: одна робота зазвичай перевіряє різні групи результатів навчання та різні рівні засвоєння матеріалу. У структуру семестрових і річної контрольних робіт включено завдання різних типів: від тестових на знання основних понять до розгорнутих, що передбачають аналіз правових ситуацій, роботу з джерелами та аргументоване висловлення власної позиції. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити не лише знання учня, а й рівень сформованості його предметних і ключових компетентностей.

Семестрові контрольні роботи проводяться в кінці кожного семестру та містять матеріал відповідного періоду навчання. Річна контрольна робота охоплює ключові теми всього навчального року й покликана перевірити цілісність засвоєння курсу.



І СЕМЕСТР

УРОК 1

ВСТУП ДО ПРАВОЗНАВСТВА. ПРАВО І ЗАКОН У ЖИТТІ ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬСТВА

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (на початку уроку)

Вправа «Що я вже знаю?» (варіант 1)

Постав позначку ✓ у відповідній колонці. Будь чесним/чесною із собою.

Твердження	Знаю впевнено	Не впевнений/ не впевнена	Не знаю
Я можу пояснити, що таке право.			
Я знаю, чим право відрізняється від інших правил поведінки.			
Я можу навести приклад правової норми.			
Я розумію, що таке закон.			
Я знаю, навіщо людині потрібні правові знання.			

Заповнений бланк зберігається впродовж уроку, та учні повертаються до роботи з ним наприкінці уроку.

Вправа «Поділяю думку / Не поділяю» (варіант 2)

Прочитай твердження. Постав ✓ у тій колонці, яка відображає твою думку зараз, до вивчення теми. Наприкінці уроку перевір, чи змінилася твоя думка.

Твердження	Поділяю	Не поділяю	Не визначився/ не визначилася
Право і закон – це те саме.			
Без правил суспільство не може існувати.			
Правові знання потрібні лише юристам.			
Право з'явилося разом з виникненням держави.			
Кожна людина щодня потрапляє в правові ситуації.			

ПРАВОВИЙ ПРАКТИКУМ ДО УРОКУ

Вправа «Працюємо з поняттями»

1. Допиши визначення, використовуючи слова з довідки.

Право – це система _____ норм, які встановлюються або санкціо-
нуються _____, є _____ для виконання та
забезпечуються силою державного _____.

Довідка: загальнообов'язкових, державою, обов'язковими, примусу.



2. Установи відповідність між поняттям (1–4) та його визначенням (А–Г).

- | | |
|-----------------|--|
| 1 Право | А Офіційний документ, що містить правові норми та ухвалюється вищим законодавчим органом |
| 2 Закон | Б Система загальнообов'язкових норм, що регулюють відносини в суспільстві |
| 3 Правова норма | В Галузь науки і навчальна дисципліна про право і державу |
| 4 Правознавство | Г Загальне правило поведінки, встановлене державою |

Відповідь: 1 – _____, 2 – _____, 3 – _____, 4 – _____.

Вправа «Аналіз правової ситуації»

Прочитай ситуацію і дай відповіді на запитання.



Олені та Андрієві по 14 років. Дорогою зі школи вони побачили, як старший учень забирає телефон у молодшого. Друзі не втрутилися, бо подумали: «Це не наша справа, ми ж не працівники поліції». Удома Олена розповіла про побачене старшій сестрі, яка вивчає право в університеті. Сестра сказала, що Олена та Андрій стали свідками правопорушення.

Чи поділяєш ти думку сестри Олени? Чому?

Які соціальні норми порушив старший хлопець?

Як, на твою думку, мали вчинити Олена та Андрій? Запропонуй два варіанти правомірних дій.

1. _____

2. _____

Вправа «Право в моєму житті»

Заповни таблицю прикладами з власного життя. Згадай, з якими правовими ситуаціями ти стикався/стикалася упродовж останнього тижня. Обговори свої приклади з однокласником або однокласницею. Чи багато спільного у ваших списках?

Сфера життя	Приклад моєї участі в правових відносинах
Школа	
Сім'я	
Магазин / транспорт	
Інтернет	



ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (наприкінці уроку)

Варіант 1. Учитель пропонує учням повернутися до вправи з початку уроку «Що я вже знаю?», «Поділяю думку/Не поділяю думку» та заповнити таблицю після вивчення теми. Учні обов'язково повинні виявити зміни в порівнянні з початком уроку.

Варіант 2. Учитель пропонує учням виконати вправи «Світлофор розуміння» або «Квиток на вихід».

Вправа «Світлофор розуміння» (варіант 1)

Обери та зафарбуй кольором, який відповідає твоєму стану наприкінці уроку, і запиши коротке пояснення.

☐	Зелений – усе зрозуміло, можу пояснити іншому Що саме я зрозумів/зрозуміла найкраще: _____
☐	Жовтий – зрозуміло загалом, але є запитання Моє запитання до вчителя: _____
☐	Червоний – потрібно ще попрацювати над темою Мені варто повторити: _____

Вправа «Квиток на вихід» (варіант 2)

Дай відповіді на три запитання – це твій «квиток».

Квиток на вихід 1. Найважливіше, що я дізнався/дізналася сьогодні. _____ _____ 2. Одне запитання, яке у мене залишилося. _____ _____ 3. Як я зможу використати ці знання в житті. _____ _____
--

УРОК 2

ДЕРЖАВА: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ФУНКЦІЇ. ФОРМИ ДЕРЖАВИ

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (на початку уроку)

Вправа «Перевір себе на старті»

Перед початком вивчення теми оціни свої знання. Постав позначку ✓ у відповідній колонці.